

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

II. Quæ entitates ponantur in Prædicamento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

& vulgari acceptione vocis, & non ex ipsa rei natura, & ita in hac re ratio alia desideranda non est, eadem enim ratione, quā dicimus dari decem predicamenta possemus dicere dari vnicum tantum predicamentum, si predicamenti nomine significaretur ordo deductus à suprema ratione entis vsq; ad vltimum individuum cuiusvis speciei. Vniuersalitatem, & reliquas huiusmodi denominationes superioris, & inferioris consistere formaliter in actibus nostri intellectus, ex vi quorum, secluso quocunque rationis respectu entitates reales desumunt has denominationes dixi in Logica. Harum aggregatum ab ipsis non distingui simul in intellectu coexistentibus, sicuti aggregatum lapidū non distinguitur ab ipsis coexistentibus in tali loco certum est. Ex quo inferitur predicamentum pro formali tantum dicere quid intentionales, videlicet actus nostri intellectus, & nihil aliud in re physicum, vel ratione consistit. Pro materiali dicit quodlibet predicamentum omnia illa quæ vniocē significantur membri diuidentis nomine, v.g. predicamentum substantiæ dicit pro materiali omnia illa, de quibus substantia vniocē dicitur, & sic de aliis predicamentis. An verò vniuersalis illa propositio extendenda sit ad substantiam increatam, vel tantum de creata substantia intelligenda, dicam Punct. 2.

Contra hanc entis diuisionem non pauca obijciuntur. Primò non esse immediatum, quia reliqua omnia membra diuidentia distincta à substantia conueniunt in ratione accidentis, & ita oportebat prius ens diuidere in substantiā, & accidens: deinde accidens in quantitatem, qualitatem, &c. Secundò, quia si Deus non ponitur in predicamento substantiæ sub nullo membro diuidenti continetur, & ita diuisio entis adæquata non est, diuidendum ergo erat ens in increatum, & creatum, & postea ens creatum in substantiale, & accidentale. Tertiò obijciunt deuiisse Arist. substantiam diuidere in viuentem, & non viuentem, spirituales, & materiales, & pro his singulis singula predicamenta constituere, sicuti diuisit accidens in specialia accidentia, quibus distincta predicamenta est impertitus. Quare obijciunt diuisionem esse vitiosam, quia continet plura membra contra exactæ diuisionis leges. Quintò eadem ratione quā constituit predicamentum situs, & habere potuisse alia plura assignasse. His omnibus respondens diuisionem hanc examinandam non esse rigore Dialectico, quia Aristoteles non intendit, dum illam tradit, exactam entis diuisionem tradere, sed ex vastissimo entis conceptu, quo omnia vagantur, ad certas classes illa reducere, vt commodius possemus de quocunque ente in particulari disputationem instituere, illiusque sub determinata classe institutam inuenire. Classes istæ nullā poterant ratione metaphysica taxari, neque ex natura rei certo quodam numero debebant circumscribi, sed tantum prudenti quadam ratione designandæ erant, quæ ductus Aristoteles decem congruè instituit, qui posset plures, paucioresve non incongruè instituisse, sicuti qui opus aliquod in octo capita vel disputationes diuidit, potuit idem in plura paucioraue diuisisse, eandem enim Logicæ materiam apud hunc auctorem paucioribus, & apud illum pluribus capitibus sectam inuenimus, & illorum neutrum reprehendimus, quia huiusmodi diuisiones tantum prudens ratio definit, quæ ad has, aliàsve plures se valet extendere absque eo, quod congruè rationis terminos transgrediatur. Standum ergo est numero predicamentorum iam statuto, & ab omnibus recepto, etsi aliter potuisset institui, quia ita fuit ab Aristotele traditus, qui illum à se statutum, vel à Pythagorico quodam, nomine *Tarcentinus* (vt nonnulli volunt) acceptū, sua auctoritate præfixit, quem nemini licet inuertere, sicuti nemini hodie datur annum in plures, paucioresve quàm in duodecim menses diuidere, licet potuisset in plures paucioribus diebus definitos, vel in pauciores pluribus diebus circumscriptos distribuere.

PUNCTUM II.

Quæ entitates ponantur in predicamento.

IN predicamento rem constitui dicit posse habere rationem subiecti aut predicati in illa serie, in qua predicamentum consistere diximus. Ab hac primò relego omnia æquiuoca, & analogæ, quæ non conueniunt in ratione generica, quæ descendunt omnia quæ in predicamento con-

stituuntur. Releganda sunt etiam entia rationis, quæ vniocē cum entitate reali non conueniunt, quod Aristoteles diuisit in decem predicamenta, quod si volueris pro omni ente rationis predicamentum aliud instituere, vel decem alia correspondentia decem predicamentis entium realium conficere, nullā lege id præstare prohiberis.

Accidentia omnia naturā sua entitates sunt incompletæ, de quibus certum est in predicamento collocari, diuiditur enim qualitas ex se incompleta in hanc, vel illam qualitatem, tanquam genus in species diuersas. Substantias physicæ essentialiter incompletas in predicamento Aristoteles non constituit, semper enim substantia diuiditur, & subdividitur in substantias completas, quovsq; à supremo genere vsque ad vltimum individuum peruenimus. Hac ratione materia, forma, & vniocē sedrsum sumptæ in predicamento non constituuntur, sed tantum quatenus includuntur in toto composito, quod directè ponitur in predicamento. De partibus integrantibus, quatenus indiuisibiliter in toto, & quatenus ab aliis comparibus, quibus sunt vnitæ conditinctæ apprehenduntur idem iudicium ferendum est. Partes homogeneæ iam diuise à toto, partes non sunt, sed totius rationē retinent, ideo de his vt diuisis agendum non est, inuoluuntur enim implicantes termini cum dicimus, pars homogenea à toto diuisa, sed tantum dicere possumus totum diuisum, cuius tota substantia antea vnita pars dicebatur. Pars heterogenea à toto diuisa transit in totum idem essentialiter cum toto integrali, quod antea constituebat, in adæquate tantum ab illo distinctum, si eandem retinet formam; caput enim à corpore abscissum, si eadem potiretur anima, verè diceretur homo essentialiter completus, sicuti homo dicitur, qui pede, brachiove caret: si vero quod frequentius accidit materia huius partis antiquam amittat formam, & aliam adquirat, resultat quoddam totum completum distinctum essentialiter ab illo, cuius pars fuit abscissa; sic manus ab homine truncata iam non est manus, sed quoddam totum inanimatum, quod directè ponitur in predicamento, sicuti lignum, lapis, & alia huiusmodi.

Substantia metaphysicè incompleta diuiditur in genus, & differentiam, ex his natura generica ab omnibus directè in predicamento ponitur: animal enim directè predicatur de homine, & directè subiicitur viuenti. Differentiā expungit communis sententia à recta linea predicamentali, quā tantum ad illius latum admitti vult. Hurtadus tamen disput. 9. Metaphys. sect. 4. sententiam Ammonij propugnat afferentis, differentias directè in linea predicamentali esse ponendas, sic pro Ammonio se arguere dicit. Differentiæ ponuntur ad latum vt diuidant genus, & significant oppositionem, quæ est inter ipsas, postea verò ad speciem, quam constituunt trahuntur, & quatenus in hac contentæ in recta linea predicamentali collocantur, v.g. rationale ponitur in predicamento ad latum animalis, deinde species, quam constituit videlicet *homo* ponitur in recta linea sub animali: ergo cum species directè ponatur in predicamento, differentiā, quatenus in specie contentam, eodē modo poni necesse est. Parum Ammonius debet suo propugnatori, est enim omnium communis sententia differentias inclusas in specie poni in predicamento, quod tantū importat poni species ipsas per differentias constitutas.

Procedit difficultas de differentiis secundum se sumptis, de quibus assero directè non poni in predicamento, quod sic probo: quælibet ratio ponitur in predicamento, vel vt predicabilis de inferiori, vel vt subiicibilis superiori: sed differentia non potest poni, vt subiicibilis generi, quod diuidit, quia de illo predicatur formaliter; hæc enim prædicatio rationale est animal tantum est vera in sensu identico, non vt predicabilis de eodem genere, de quo accidentali dicitur, neque de specie, quam constituit, respectu cuius inferior non est, sed ad conuertentiam dicitur, non respectu aliis differentie inferioris de qua formaliter nō predicatur, sed tantum identicè, vt contingit in hac propositione. *Rationale est sensitiuum*: ergo nulla alia superest ratio, quæ vt predicabilis in predicamento possit constitui, nisi vt predicabilis inferiorum speciei, quam constituit rationale, v.g. vt predicabile de Petro, & Ioanne, & sensitiuum vt predicabile de homine, & equo. Sed adhuc sub hac ratione non poni sic probo: etiam si rationale prædicetur de homine, vt quid illi superius, hæc prædicatio non descendit per lineam predicamentalem à ratione suprema predicamenti, & postquam diximus *Petrus est rationalis*

non

non possumus sursum ascendere prædicatione formali, & dicere, Rationale est animal, aut est sensitiuum, sicuti postquam diximus *Petrus est homo*, possumus dicere, homo est animal, animal est viuens, & sic ascendere vsque ad supremum genus substantiæ: ergo rationale non intrat rectam lineam prædicamentalem, in qua omnia quæ directè constituuntur per prædicationes formales ascendunt vsque ad supremum genus, & descendunt vsque ad viti- mum indiuiduum.

De Deo Optimo Maximo multi latè disputant, an in prædicamento sit constituendus necne. D. Augustinus de cognitione veræ vitæ cap. 2. Deum amouet à prædicamento, quia existimat in prædicamento substantiæ tantum constitui substantias illas, quæ physicè accidentibus subsunt, quod Deo minime conuenit, in quo nulla datur accidentium compositio, sed summa simplicitas essentiae cum attributis. Conclusionem D. Augustini absolutè traditam defendit communis Scholasticorum sententia, quæ negat Deum in prædicamento constitui. Deum poni posse in prædicamento substantiæ defendunt Gregorius in 1. distinct. 8. quæst. 3. artic. 2. Gabriel & Ochamus ibidem, quæst. 1. quod tantum negandum esse ait Hurtadus disputat. 9. Metaphysic. sect. 4. quia aliter Patres loquuntur, quorum vestigia sequi debemus non quia ratio aliqua metaphysica prohibeat Deum in prædicamento constitui. Consentit Arraga disput. 3. sect. 2. qui asserit in sensu vñtiori, quo in Scholis substantiæ nomen desumitur proculdubio posse poni in prædicamento, licet certum sit ponendum non esse sumpta substantia in sensu, quo illam Augustinus desumpsit, quia in Deo summè simplici non inuenitur ratio substantiæ, quæ accidentibus physicè substat. Subscribant ferè omnes recentes, qui asserunt quæstionem hanc parè esse de nomine. Si placet lege Hurtadum supra, quia benè dissoluit omnia, quibus probari intenditur Deum non posse poni in prædicamento, quæ non refero, quia omnia parui momenti, & nullius doctrinæ. Certum est naturam diuinam non posse esse communem pluribus inferioribus, quia non possunt plures naturæ diuinæ, neque per intellectum excogitari. Certum est etiam rationem entis infiniti, & increati posse vñuocè dici de omnibus attributis diuinis realiter identificatis, & per intellectum distinctis, certum est etiam rationem personalitatis increatæ, & infinitæ posse vñuocè dici de tribus personalitatibus diuinis inter se distinctis, & cum essentia identificatis. Insuper constat ex doctrina Controvers. 1. Punct. 5. posse mente præscindi rationem entis à Deo, & creaturis, ex vi cuius præcisionis sit vna per intellectum, ex quo infertur posse abstrahi rationem substantiæ à creatura, & increata, quod sufficeret vt substantia sic abstracta genus esset ad creatam, & increatam insuper Controv. 1. Punct. 8. probauimus rationem entis sic abstractam esse vñuocam, quod eadem ratione dicendum est de substantia simili abstractione præcisâ. Certum est intra rationem entis creati, & finiti Deum non comprehendî, quia ratione excludo cum communi sententia Deum à prædicamento, & assero hæc tantum in se claudere entia finita, & creata, non alia ratione nisi quia de his tantum fuere instituta, vt significaretur quantum Deus infinite perfectus à creatura distaret, licet nulla possit ratio efficax assignari, propter quam non potuisset institui prædicamentum quoddam, cuius ratio suprema abstraheret à substantia creata & increata, sub quo posset constitui Deus tanquam ratio particularis indiuisibilis, & immultiplicabilis in alios Deos inferiores, aut similes.

CONTROVERSIA VI.

De primo membro diuidente quod est substantia.

INTER omnia prædicamenta primum sibi locum substantia vendicat, quia hæc est primum ens, & longè perfectius accidentibus, de qua modo hanc constituo Controversiam.

PUNCTUM I.

Conceptus quidditatus substantiæ vt distincta ab accidenti explicatur.

§. I.

Aliorum sententia.

Vlgaris opinio substantiam ab accidenti distinguere, per independentiam à subiecto, iuxta quam dicitur, essentiam accidentis esse inhærere, seu dependere à subiecto, & essentiam substantiæ carere hac dependentia, seu inhærentia, in quo sensu explicant communem definitionem substantiæ *ens perse*, qui hanc dicendi modum sectantur. Politiores Neoterici frequenter hunc dicendi modum reiciunt: quia forma equi est substantia, dependetque à subiecto, & illi inhæret, sicuti dependet, & inhæret quantitas: ergo ex hoc capite non possunt differre substantia & accidens, siquidem vtrique communis est inhærentia conceptus. Dices subiectum formæ equi hac deficiente exigere aliam, quæ huius loco substituatur, & deficiente formæ accidentali non aliam loco illius exposcere. Nec vera, neque ad rem solutio: non vera, quia multorum fert opinio, quam tradidi Controvers. 2. Physic. Punct. 7. materiam quatenus est ex se posse sine forma existere. Sed esto non possit: certius est materiam non posse esse sine quantitate, & nullum subiectum posse esse sine præsentia, siquæ aliam necessariò esse concedendam, si ab hac remouetur. Non ad rem, quia hæc differentia non pertinet ad inhærentiam, neque ad inhærentia negationem spectat: ergo licet ex hoc capite differant substantia, & accidens non benè vtriusque natura explicaretur per dependentiam seu dependentia negationem. Solet adduci pro hæc- tentia D. Thomas 3. part. 9. quæst. 7. artic. 1. ad 2. Vbi docet proprium substantiæ esse exigere non esse in alio tanquam in subiecto. Ego D. Thomam interpretor de substantia completa, cui hoc conuenit, & non illum de quacunque substantia intelligo.

Alij substantiam definiunt, quod est *alicuius constitutum*, quod accidenti conuenire non putant. Ego non ex hoc capite formam substantialem ab accidentali discerno, quia harum neutra est constitutiuum subiecti, quod supponit, & vtraque constituit compositum, seu concretum compositum ex ipsa, & subiecto: ergo per hanc rationem constituendi in nihilo hæc formæ differunt. Dices formam substantialem, veluti formam equi esse constitutiuum compositi substantialis, & formam accidentalem, veluti albedinem, esse constitutiuum compositi accidentalis, ex quo capite differunt, tanquam accedens, & substantia: quia forma constitutiuum compositi accidentalis accedens est, & forma constitutiuum substantialis formæ substantiæ essentiam exhibet. Dicis verum, sed principium petis, & explicas idem per idem, inquirimus rationem substantiæ, & illam explicas per constitutiuum substantiæ, cuius naturam venamur. Secundò, ideo totum constitutum ex subiecto, & forma substantiali substantia est, quia forma per quam constituitur, est substantia: ergo prius est formam secundum se esse substantiam, quam totum ex illa constitutum esse substantiale: ergo aliunde explicanda est natura formæ substantialis, non per totum, quod constituit, quod cognosci non poterit, nisi prius forma per quam constituitur nobis innotescat.

Plerique conceptum explicant substantiæ per radicem substantiæ, illudque ens substantiale appellant, quod est substantia radix. Reiciunt multi definitionem hanc, quia substantia radix substantiæ non est, & substantiæ constitutiuo gaudet. Non placet hæc impugnatio, quia si ex eo quod natura substantiam exigit, per ordinem ad hanc in esse substantiæ constituitur, potiori iure substantia substantia dicitur, quia per ordinem ad ipsam naturam ab ipsa distincta in esse substantiæ constituitur. Reicio hunc dicendi modum, quia iuxta illum difficile poterit reddi ratio, propter quam, quantitas aliudve huiusmodi accedens substantiæ non sit radix, nunc enim dicimus quantitati substantiam non competere, quia est accedens: & si dicamus constitutiuum substantiæ esse substantiam exigere, dicemus